

T. Innen azt kell tehát állatni, hogy a' mint az embereknek neme kettő, úgy a' Törvénynek-is kettő az ő tiszte?

G. Ugy vagyon. Mert a' hitetlenek előtt semmit egyebet nem munkálódik a' Törvény, hanem hogy az Isten előtt minden magok mentegetését kirekezdte. Róm. 1: 32. És ez az oka, a' mit Szent Pál jelent, midőn azt halálnak és kárhozatnak foglalatnyának hívja, 2 Kór. 3: 6. A' hivek körül pedig más házna vagyon.

T. Mellyik az?

G. Elsőben: hogy midőn abból megtanulják, hogy a' tselekedetből el nem érhetik az igazságot, ez-iránt az alázatosságra tanítatnak, Róm. 3: 20. melly a' Christusban való idvességnek kereséjére valóságos elkészítés. Másodszor: a' mennyiben többet kíván ő tölők, mint-sem a' mellyet megtsellekedhetnek, őket szorgoztattya az Urtól való erőnek kéréjére: egyérsmind arra oktattya őket, hogy az örökké-való büntetésnek kötelefsége alatt vannak, hogy ne merjenek kevélykedni. Végezetre: zabola gyanánt vagyon, mellyel az Istennek felelmeben megtartassanak. Gal. 2: 16. 3: 11. 4: 5.

T. Föllehet annakokáért valamig e' földi bűntetésben vagyunk, soha eleget nem téstünk a' Törvénynek; mindazonáltal nem ítéllyük ezt hibába-való dolognak, hogy ily sorofs tökéleteséget kíván az Isten

mi tölünk. Mert megmutattya azt a' tzelte, a' mellyre irányoznunk kell, és a' mellyre minékünk illik igyekeznünk, hogy kiki mi közszülünk az önéki adatott kegyelem ferint fiuntelen-való igyekezettel az ő légyen, hogy az ömaga életét ama' legfelső egyenes igazság ferint rendelje, és ottan-ottan nagyobb előmenetelt kereszen?

G. Ugy vagyon.

T. Vagyon-e a' Törvényben az egész igazságnak tökéleteses régulájo?

G. Elannyira vagyon, hogy az Isten semmit egyebet nem kíván mi tölünk, hanem hogy azt kövessük: vízföntag pedig megveti és hibába-valóvá tésti, valamit az ő parantsolattya kívül bévézünk; mert más áldozatot nem kedvell, hanem csak az engedelmességet. 1 Sám. 15: 27. Fé. 7: 22.

T. Mire valók tehát a' sok intések, parantsolatok, uogatófok, mellyekkel féllyel élnek mind a' Próféták, 's mind az Apostolok?

G. Nem egyebek, hanem tsupán-tsak a' Törvénynek magyarázati; mellyek a' Törvényhez való engedelmességre minket kézenfogva víznek inkább, mint-sem attól elvezetnek.

T. Lám a' Törvény semmit sem parantsol valakinek magános hivatallyáról?

G. Midőn azt parantsollja, hogy adgyuk meg kinekkiné a' mi övé; innen könnyen

megtudhatjuk, mellyik légyen különkülön 's magánosan kinekkin az ő része az ő rendiben és életének nemében. És vannak a' Szent írásban félyyel, a' mint jelentém, minden parantsolatoknak külön magyarázati. Mert a' mit itt az Ur summáson foglalt-bé kevés beféddel, másutt bővebben vízi végbe.

IV. AZ IMADSAGRÓL,

avagy

A' KÖNYÖRGESRŐL.

T. Holott az Isteni tífeteletnek Második részéről eleget veteke dénk, melly áll vala az Engedelmeségben: fóljunk már a' Harmadik Référől.

G. Ez (a' mint fellyebb jelentettem vala) nem egyéb, hanem a' Segítségül való hívás, midön akarmelley éükfégünkben ő hozzá folyamodunk.

T. Csak egyedül az Istent kell-e segítségül híni?

G. Ugy vagyon. Mert ezt megkívánnya, mint az ő maga Istenfégének tulajdon tífeteletit.

T. Ha így vagyon a' dolog, miképen szabad az embereket a' mi segítségünk-re kérni 's híni?

G. Igen nagy külömbfég vagyon e' kettő között: mert mikor az Istent segítségül hívjuk, azzal bizonyítjuk, hogy semmi jór mi másunnan nem várunk; sem pedig másban nem

nem helyheztertyük a' mi megőriztetésünket, hanem tsak az Istenben; mindazonáltal segítséget keresünk, a' mennyire Isten megengedi, és a' mennyire azoknál való magunk előfegilléfére tehetséget adott.

T. Annakokáért, hogy az embereknek általmok és büségek alá folyamodunk 's futunk, azt mondod, hogy nem ellenkezik azzal, hogy affelöl egy Istent hívunk segítségül, holott a' mi bizodalunk semmiképen meg nem feneklik: nem-is más-képen hívjuk őket segítségül, hanem a' mennyiben őket velünk való jól-tévésnek tehetségével az Isten felrubázta, és az ő jótéteményének kisáfárló fólgárvá némi-némüképen rendelte, kiknek kezek által akar minket megsegíteni; és a' melly óltalmokat azoknál letött, azt akarja az Isten, hogy azokat ő tőlök kikérjük.

G. Ugy értek én is. Azonban pedig akar-melley jótéteményt vegyünk azoktól, illik, hogy az Istennek köszönnyük-meg; a' mint-hogy tsak egyedül az Isten nyújtta mind azokat valóságosan minékünk azoknál fólgálatyok által.

T. Mindazonáltal avagy nem kell-e megköfönni és meghálálni az embereknek mind-annyifor, valamennyifor tífteket téfik mivelünk? mert ezt kívánnya 's taníttya a' természetnek egyenessége, és az emberiségnek törvénye.

G. Tellyességgel megkell hálálnunk avagy csak ez okon, hogy az Isten e' tisztességre méltóztatta őket, hogy a' melly jók az ő adakozásnak kimeríthetetlen kútfejéből folynak, az ő kezek által, mintegy folyó patak által, éivá ogtattya mi reánk. Mertugyan is ez okon éorit minket az okhoz, és azt akarja, hogy azt mi megifjémérjük. Annakokáért a' ki magát az emberekhez háládatofnak lenni meg nem mutatya, ez-iránt az Istenhez való háládatlanságát s ki mutatya.

T. *Imen szabad-e kihozni, hogy hijába hiják segítségül az Angyalokat és az Urnak fent foglát, kik ez életből elköltöztenek?*

G. Igen is: mert nem tulajdonítta az Isten a' Szenteknek azt a' rést, hogy minékünk segedelmeskedgyenek. A' mi pedig az Angyalokat nézi: jóllehet azoknak foglalatyok által él a' mi idvességünkre; de nem akarja az Isten, hogy őket segítségül hijjuk.

T. *Azt mondod azért, hogy valami az Istentől fereztetett s taníttatott renndel illendöképen és egyenlöképen meg nem egyez, tehát az ellenkezik az Isten akarattyával?*

G. Ugy vagyon: mert a' hitetlenségnek bizonyos jele, ha azokkal meg nem elégeüünk, mellyeket ad minékünk az Isten. Azonban, ha a' Szenteknek és az Angyaloknak hitekhez folyamodunk, holott Isten min-

minket csak magához hív, és a' mi bizodal munknak egy rést, mellynek egészen csak egyedül az Istenben kell megnyugodni, azokra ruházzuk; tehát a' bálvány-imádasra hanyatlunk, midőn tudnillik azt oéttyuk részre azok között, a' mit az Isten csak egyedül egészen magának hagyott.

T. *Szóllyunk most a' Könyörgésnek módgyáról. Elég-e a' Könyörgésre a' nyelv; avagy mind az elmét, mind a' fívet megkivánnyia a' Könyörgés?*

G. A' nyelv ugyan nem mindenkor éükféges; de értelem és indulat nélkül soha sem lehet a' valóságos Könyörgés.

T. *Mitsoda erősséggel próbálod-meg ezt nékem?*

G. Mivelhogy az Isten Lélek, tehát mindenkor fívet kíván az emberektől, s mind pedig kiváltképen a' Könyörgésben, mellyben az Istennel egyesülünk. Minekokaért csak egyedül azoknak igéri magát, hogy közel lézen hozzájuk, kik ötet valóságban segítségül hijják. *Sólt. 145: 18.* Ellenben pedig atkoz és utál mindeneket, valakik éinmutatásból, tettetésből, és nem tellyes elméből könyörögnek. *Éf. 29: 13.*

T. *Hijába-valok és semmire-kellök tehát azok a' Könyörgések, valamellyeket csak nyelvünkkel forgatunk és mondunk-el?*

G. Nem-tsak olyanok; hanem még az Istennek-is felettre-igen nem tetzenek.

T. *Mi-*

T. *Mitsoda indulatot kíván az Isten
a' Könyörgésben?*

G. Elsőben: hogy a' mi szükségünket és nyavalyáságukat megérezzük, és hogy az az érzés keferüléget és éorongatást ferezze a' mi elméinkben: Azonban, hogy felettébb-való és valóságos kívánsággal buzogjunk az Isten-től való kegyelemnek elnyerésére; a' mellyek a' Könyörgésre való buzgóságot gyűlaézzák-fel mi bennünk.

T. *Az embereknek terméketkerint-való elméjéktől fármazik-e ez indulat; avagy az Isten kegyelmétől jó ö reájok?*

G. Szükséges dolog, hogy az Isten minket itt megfegítsen; mert mind a' kettőre tellyeségesen alkalmatlanok 's gorombák vagyunk. Az Isten Lelke az, a' ki élő nélkül való foházkodásokat indít mi bennünk, és a' mi elméinket ezekre a' kívánságokra és foházkodásokra formállya, mellyek a' Könyörgésben megkivántatnak: a' mint élő Szent Pál. Róm. 8: 25. Gal. 4: 6.

T. *Oda néz-e ez a' tudomány, hogy restek és mintegy ástíva várjuk a' Szent Lélek mozdítását, és magát senki se igazgassa a' Könyörgésre?*

G. Nem oda. Sőtinkább ez a' vége, hogy midőn érzik a' hivek, hogy ők hidegek és a' könyörgésre restek, vagy nem olly jól elké-
fülttek; tehát ottan mindjárt az Istenhez folyamodgyanak, és kívánnyák, hogy gyűlaézzák-

laézza-fel őket az ö Lelkének tüzes nyilailval, hogy alkalmatosfokká tétéssenek a' Könyörgésre.

T. *Nem úgy érte'd mindazonáltal, hogy semmi hafua nem volna a' nyelvnek a' Könyörgésben?*

G. Semmiképen nem értem úgy. Mert gyakorta a' nyelv segítségül vagyon az elmének fellégítésére és megtartoztatására, hogy Isten-től olly könnyen el ne húzattassék. Azonban, mivelhogy minden más-egyéb tagok felett az Isten ditsőségének kihirdetésére teremteret, illendő dolog, hogy minden ö tehetségét e' haözöra fordítsa. Viözontag, ottan-ottan az embert ide-hajttya az igyekeztenek felettébb-valósága, hogy a' nyelv öö-
ra fokadgyon-ki az embernek tanátsa kívül.

T. *Ha úgy vagyon a' dolog, mit hafnálnak azok, kik olly idegen nyelvvel könyörögnek, mellyet magok sem értenek?*

G. Az nem egyebet téken, hanem Isten-nel játéani. Annakokáért távol-járjon a' Ke-
reftényénektől e' képmutatás. 1 Kór. 14: 15.

T. *Mikor könyörögünk, történet-kerint tselekeffük-e azt, bizontalanok lévén a' dolognak kimeneteli felöl; avagy pedig bizonyosfoknak kell magunknak arról lennünk, hogy mi minden-bizonynal meghallgattatunk az Ur-tól?*

G. A' mi Könyörgésünknek örökké-való fun-